

DEMOKRACIJA

Leto IV. - Štev. 10

Trst - Gorica 10. marca 1950

Izhaja vsak petek

Veliki časi - majhni ljudje

Zivimo v dobi, ki se da primerjati le z redkimi časi slovenske zgodovine. Po zgoščenosti in hitrosti dogajanj je najbrž ne presega nobena.

Taka doba zahteva od poedincev dvojenih naporov. Kdor jim ni kos, kogar dogodki in borba utrudijo, ta je omahnil, ta je izgubljen! Danes niso časi, v katerih bi uspevali malodušni in mlaneži. Preko njih in mimo njih prodirajo močnejši, pa čeprav včasih niso obehem tudi najposobnejši in še manj najpravičnejši. Pojem pravice ni bil še nikdar v stvarnem življenju tako močno povezan s simbolom tistega meča, ki nam na vseh njegovih kipih nakazuje, da je za njeno uresničenje potrebna moč, odločnost in udarnost.

Kar velja za posameznike, velja še v dvojni meri za narode, ki jih ti poedinci sestavljajo, vodijo in predstavljajo. Narod, sestavljen iz mladih ljudi, ki bodo pripravljeno politično ali vojaško zmagovalno priključevati zmagovalcu v trenutku, ko bo zmaga že odločena, tak narod ne bo nikdar in nikjer dosegel priznanja. Kdor si sam ne pomaga, temu tudi Bog ne bo pomagal! Tudi mi na Trškem si moramo prvenstveno sami pomagati, zanesti se nase in ne na druge. Ze večkrat so nas izigrali!

Rekli smo, da je izgubljen, kdor se utruja, kdor obupa. V bitki — in življenje je bilo vedno ter je posebno danes neprestana borba — ni odločilno ne začetno navdušenje, ki se še ni srečalo z napori odločilnega spopada, niti ne ploskanje, potem ko je usoda že pokazala, komu pripada zmaga. Pač pa so važni trenutki na samem vrhuncu spopada, ko se znajde prevaga enega ali drugega programa, prodor ene ali druge vojaške stranke v tistem značilnem nihanju, ki nam jasno kaže, da smo pred končno odločitvijo. To so trenutki dvomov za vse malodušne, trenutki, ko zapušča bojno polje vsi tisti, ki jim je narodna blaginja na jeziku samo takrat, ko si od nje obetajo kakšno korist. Taki beže z bojnega polja. Zapirajo se v svoje misije luknje, potegnje se vase in samo oprežejo, kaj se bo zgodilo.

To doživljamo tudi mi danes na Svobodnem tržaškem ozemlju. Večina naših ljudi je pravilno premerila daljo in nebesno stran ter je s srcem in pametjo spoznala, da je naš program ohranitev samostojnosti našega ozemlja najboljša rešitev, najugodnejši program, ki si ga v danih okoliščinah lahko želi videti uresničenega. Toda na žalost niso redki, čeprav ne mnogi, med njimi tudi, ki gledajo na vse to s svoje misije perspektive. S srcem so z nami, če govorimo na štiri oči, potem so to tudi z jezikom, toda javno podprejo, udeležujejo se pri stvari, s katero sicer soglašajo, tega se izogibljajo. Pri tem jim je dober vsak izgovor: da so preveč razočarani nad vsem, kar se je zgodilo, da je bodočnost tukajšnjih Slovencev preveč nejasna, da bi se izpostavljali tidi. Posebno je značilno, da prihajajo taki izgovori pogosto tudi od strani pripadnikov tistega srednjega stanu, ki bi bil sicer poklican, da odigra v borbi za ponovno uveljavljanje naših narodnih pravic na Primorskem najvidnejšo vlogo. Kakor je tak izgovor še nekako razumljiv, ako prihaja iz ust delavca, ki bi znal sicer izgubiti svoj edini kosček kruha, tako nam je nerazumljivo, ako prihaja iz ust pripadnikov samostojnih poklicev ali pa sicer imovinsko neodvisnih oseb.

Preveč udobno bi bilo to, kar si navedeni posamezniki žele: drugi naj se bore, drugi naj žrtvujejo! Če bo potem zmaga, je pa tudi za njih dobro, potem bodo ploskali. Pri tem se pa prav nič ne zavedajo, v kako klavno tuč jih postavljajo v njihovo naziranje in zadržanje v trenutkih, ko se naš narod bori na življenje in smrt.

Taki ljudje ne bodo doprinesli ničesar k naši zmagi, niti k zboljšanju usode svojega naroda, niti k svojemu osebnemu uspehu. Saj predstavljajo kvečjemu mrtvo težo na itak naporni narodovi poti. To je kratkovidna politika osebnih koristi, ki je na dolgi rok še vedno odpovedala. Kar pogledmo primer titoševine, ki se je z lahkovito povzpela na oblast prav zaradi velikega števila takih neodločnih hrbtnikov, ki so celo z lastnim denarjem podprli nabavo in spletnje tiste vrvi, na kateri so končno obviseli. Toda v mnogih primerih tudi tega niso delali iz navdušenja, temveč iz strahu...

Zmešani pojmi

„Trst! Gorica!“ leni; „Fiume! Pola! Zara!“ drugi — in to naj bo sporazum?

Tržaški predstavniki sedanega jugoslovanskega režima so bili prvi, ki so že letošnje poletje na svojih zborovanjih v Koprski prišli proglasiti načelo »sporazuma dveh neposredno zainteresiranih narodov«, sporazuma italijanskega naroda in jugoslovanskih ljudstev kot najprimernejši način za reševanje tržaškega vprašanja.

To je bil usoden korak, s katerim je tudi Jugoslavija prvič poluradno, po svojih krajevnih zastopnikih, zapustila sigurna tla italijanske mirovne pogodbe in se je s tem pridružila onim, ki zahtevajo njeno rušenje. Razumljivo je bilo, da je italijanska javnost pozdravila to novo jugoslovansko stališče z velikimi simpatijami. Saj je bilo takoj jasno, da bo Italija na novih pogajanjih med 45 in 15 milijonov državo stala napram Jugoslaviji kot enakopraven član in ne več kot premaganica. Rešitve, ki bi jih na ta način Italija dosegla, bi bile vsekakor ugodnejše kot pa so bile tiste, ki jih ji je predpisala mirovna pogodba.

Avtorjem tega novega jugoslovanskega načrta, o katerem se je govorilo, da se vrača na staro koncepcijo Tito-Togliattijevskega sporazuma ali pa še manj, je bilo vsekakor neprijetno pojaviti se s tem predlogom med samimi Slovenci v področju A STO-ja, torej med tistimi, za katerih kožo so hoteli kockati. Zato so kljub vsem vprašanjem dolgo časa molčali ali pa so zavijali svoje besede v razne nejasne stavke. Končno pa so bili prisiljeni povedati, kaj nameravajo. V tem smislu je prineslo zadnje zborovanje tržaške Osvobodilne fronte primerno razjasnitev.

Kakšen je njihov načrt

Na sestanku Osvobodilne fronte dne 22. februarja je nekaj govornikov posvetilo svoje sposobnosti obrazložitvi tega predvidenega sporazuma »neposredno prizadejanih narodov in držav. Najbolj jasno pa je o tem govoril tov. Babič, čigar besede posnemamo lahko v sledečih:

Imenovan je guvernerja bi v tem trenutku pomenilo ustvaritev pogojev za vrnitev celotnega Svobodnega tržaškega ozemlja Italiji. Zato ga ne more več zagovarjati.

Potrebnost je, da se tržaško vprašanje reši brez vpletanja raznih imperialističnih sil. (Ali je to v tiste tudi Sovjetska zveza? Op. ur.). Taka rešitev pa je možna samo z neposrednim sporazumom med Italijo in Jugoslavijo, ki bosta najlažje našli rešitev, ki bo odgovarjala tako koristim prebivalstva kakor tudi njihovim državnim zahtevam in varnosti. Ne glede na določila tega novega sporazuma, pa si Jugoslavija pridržuje pravico, ki jo že vnaprej proglasa, da ne bo smatrala za dokončno nobene meje, ki ne bi vključevala v jugoslovansko državno ozemlje tudi Trsta, Gorice in beneških Slovencev.

Iz vsega sledi, da so tovariši že ob predhodnih razpravljanjih videli, da bodo prisiljeni dati Italiji nove koncesije. Za tolažilo vsem tistim, ki bi bili prodani in lahkomiselno izigrani, so pa izjavili, »da jih ne bodo pozabili! Lepa tolažba! Breme takega iredentističnega

Zadnji čas je, da se vsi praznedejo zavedo svojih napak in poslanstva. Izgovor, da so jih doseganje izkušnje utrudile, ne more in ne sme držati! Ne gre samo za skupno usodo, temveč obenem tudi za osebno usodo vsakega Slovenca na Trškem! Tu ni izjem!

Strah je bil nekaterim malodušnežem že pogostoma slab svetovalec. Se je čas, da pokažejo, da so ga premagali! Kdor tega ne napravi, ta je dezertir v morja najusodnejši bitki, ki jo bje naš narod na tukajšnjih tleh, in tok dogodkov ga bo neusmiljeno pregazil: nasprotnik ga bo gledal z zaničevanjem, njemu bližji pa s pomilovanjem. V oči enih in drugih bo samo črta! Pred svojo lastno vestjo pa si bo nekoč v bodočnosti očitil, da je kot majhen, pritlikav značaj nevedno in nečastno doživel velike čase.

stališča bi pa seveda morala nositi manjšina sama, ki bi podpihovana in podžigana verjetno končavala na novih procesih za zaščito države!

Ali je to sporazum?

Ako izpustimo vse olepševalne besede, bi po vsem, kar je bilo dosedaj o tej stvari, na kateri strani povedanega, dve državi sicer sklenili nekak »sporazum«, toda tudi še nadalje bi med njima vladal popoln nesporazum.

Kakor rečeno bi Jugoslavija obdržala svoje iredentistične zahteve in se torej notranje nikakor ne bi pokorila določilom sporazuma. Ako velja to za eno pogodbeno stran, mora veljati seveda tudi za drugo. Tudi Italija bi sicer podpisala nekakšen kos papirja, toda podobno kot Jugoslavija bi tudi ona še vedno proglasila, zagovarjala in seveda propagirala svoje zahteve po Istri, Dalmaciji in Slovenskem Primorju. Eni bi kričali »Trst, Gorica«, drugi pa »Pola, Fiume, Zara«. V tem smislu bi podvezemali vse, kar iredentistična gibanja običajno počenja.

Sporazum, pri katerem obe stranki že vnaprej uradno izjavljata, da se z njim ne zadovoljujeta, v katerem obe stranki že vnaprej vidita novo ognjišče iredentizmov, ne more prinesiti miru v ta del Evrope! Zelo zmešani morajo biti pojmi v tistih glavah, ki si upajo tako stanje, kakršnega bi ustvaril predlagani sporazum, smatrati kot

»najprimernejšo rešitev tržaškega vprašanja« in jo zagovarjati celo v interesu miru! Kakšen mir! To bi bila samo gverilja dveh iredentizmov: Ljudje, ki prebivajo na teh ozemljih, bi po kratki poizkusni dobi prekinjali avtorje, ki so jim skuhal tako usodo.

Samo komunisti, ki radi ribarijo v kalnem, so sposobni imenovati tako stanje večnega nemira »sporazum« in »rešitev«. Naš preprosti razum nam pa pove, da dogovor, pri katerem držita obe stranki figo v žepu in si to še odkrito povesata, ne more predstavljati nobene osnove za pošteno sožitje in urejeni skupnosti narodov. Kakšno vrednost naj ima listina, kateri celo uradno ne bi priznali spoštovanja in veljave?

Se manj pa more taka listina predstavljati temelj za realno življenje. Ako poslušamo že vnaprej podane izjave njegovih zagovornikov, potem bi bilo s takim »sporazumom« na svojevrstnem način uza-konjeno iredentistično »vojno stanje«, ne pa mir!

To pa niso osnove, na katerih se na zavesten in svoboden način rešujejo pekoča mednarodna ali narodna vprašanja!

Edina rešitev

Upati je, da so podobna spoznanja prodrla tudi v glavah odločilnih krogov. Prizadeto slovensko prebivalstvo pa je itak takoj nagonsko začutilo vso zgrešenost

predlaganih ukrepov in bo s tem gledanjem nedvomno pripomoglo k pravilnejšemu razvoju.

Kratkotrajna življenjska doba po Babiču tako opevanega »sporazumevanja«, oster Kardeljev govor in še ostriji italijanski odgovori so nam lahko dokaz, da so vsi tozadevni načrti ob prvem stiku s stvarnostjo propadli.

Niso propadli zaradi tega, ker bi bil sporazum med Italijo in Jugoslavijo nemogoč. Propadli so in propasti morajo, ako je v mednarodnem svetu še nekaj logike in razuma, zaradi napačne osnove, na kateri so zgrajeni.

Vprašanja ozemeljske rešitve krajev, naseljenih s slovenskim in italijanskim prebivalstvom ni reševati s pomočjo iredentističnih aneksij, ki bodo vedno zapuščale neizbrisane rane. Edina mogoča, zadovoljujoča in trajna rešitev je lahko samo ustvaritev take narodnostno mešane in samostojne državne enote, kjer bosta obe narodnosti v približnem ravnotežju resnične enakopravnosti.

Samo taka rešitev ni ne protjugoslovanska, ne protitalijanska. Zato jo bosta oba naroda lahko odkrito sprejela.

V ta namen pa ne more biti na programu ukinitve, temveč kvečjemu razširitev Svobodnega tržaškega ozemlja! O tem naj razpravljajo italijanski in jugoslovanski državniki, ako jim je res kaj do trajnega in poštenega sporazuma.

Naloge angleških strank v novem položaju

Londonški tisk obširno ugiba, kakšno pot si bodo izbrali po piči zmagi laburisti. Merodajni »Times« piše, da nujna potreba po pomirjenju zmerne struje dejanske narekuje politiko, ki naj jo izvajata vlada.

Laburisti vsekakor lahko prezrejo vsa ta dejstva, ki govorijo za kompromisno politiko, izvajajo svojo oblast v skrajno socialističnem duhu, tako kot bi delali, če bi dosegli pri volitvah zmago z ogromno večino in na ta način izvedejo polom v upanju, da bodo izvedli svoj napovedani program v drugem parlamentu, ki jim bo bolj naklonjen. Seveda pa si je zelo težko predstavljati, kako naj jim tako postopanje pridobi novih pristavev, ki jih laburisti morajo imeti, če hočejo pri novih volitvah zmagati z odločnejšo večino.

Poleg tega pa sta v laburističnih vrstah vedno prevladovali dve struji, ki se še vedno nista spojili. Ena od teh se v glavnem zavzema za boljši položaj delavskega razreda v obstoječem socialnem in gospodarskem sistemu, medtem ko hoče druga zrevolucionirati sedanji sistem na ta način, da bi zgradila gospodarsko mogočno državo. Zdi se verjetno, da bo v sedanjih okoliščinah prevladala prejšnja šola in da bo v novem parlamentu manj slišati o podržavljenju in drugih zakonodajnih izrazih doktrinarnega socializma in da se bo vlada omejila bolj na razširitev in izboljšanje uprave in socialnega skrbstva, da si na ta način ustvari in razširi temelje za odločnejšo podporo pri novih volitvah.

»Daily Telegraph« pa poudarja, da se nova vlada nikakor ne more povrniti k nasilni taktiki prejšnjih štiri let. Nato ugotavlja: »Sedaj ne leži le na socialistih vsa odgovornost, da poskrbe za to, da bo parlament ostal uspešno vladno orodje. Sedaj morajo vse stranke ugotoviti, kaj se da sporazumno napraviti in na katerih področjih je sodelovanje možno. O koalicijski govora, vendar pa je dana obsežna podlaga za pogajanja o dogovorjenih zakonodaji in upravnih reformah. Prva preizkušnja za te možnosti bo prišla z državnim preračunom.«

Tudi »Yorkshire Post« pravi, da utegne položaj, v katerem je sedaj vlada, vplivati pomirjevalno ter privedi druge stranke do tega, da bodo v neki meri sodelovale pri

sestavljanju državnega preračuna in pri reševanju drugih gospodarskih vprašanj.

Kot je že v preteklosti pokazal s svojim ravnanjem, bo Churchill podprl po vseh svojih močeh tiste ukrepe, za katere bo čutil, da bodo pomagali državi prestopiti grozečo krizo. Dokler se bo vlada sama omejevala na program, ki obeta borbo proti nevarnosti inflacije in podporo narodne obnove; tako dolgo konservativci ne bodo storili ničesar, kar bi utegnilo spraviti laburiste v zadrego. Prav tako ne bi smelo biti ovir pri nadaljevanju širokega sporazuma o zunanji politiki, čeprav bodo konservativci

verjetno zahtevali, naj bodo ministri bolj naklonjeni stvari evropske enotnosti.

Novi angleški parlament ima torej vsekakor možnost, da napravi kaj koristnega preden bodo razpisane nove volitve, ki so neizbežne. Kakor je bilo razvidno iz kraljevega predstolnega govora je vlada pripravljena za sedaj odložiti svoje načrte za nadaljnje podržavljanje. Zato utegne parlament ostati pravi državni svet z opozicijo, ki bo kritizirala in tvorno sodelovala pri važnem zakonodajnem delu, ki ga je treba izvesti. Vsaj prvi dnevi njegovega zasedanja utrjujejo upe, ki jih je vanj vložil skoro ves angleški tisk.

Novi tečaj rubla - sredstvo za izkoriščanje podložniških držav

Povišanje teoretične vrednosti sovjetskega rubla je najnovije sredstvo, ki naj služi sovjetski vladi kot vzvod za doseg nepravilnih trgovinskih koristi pri trgovanju z državami, ki so pod sovjetskim nadzorstvom. Podobno so svoječasno delali Nemci z državnim jugovzhodne Evrope. Sovjeti bodo s povišanjem kupne moči rubla v razmerju z valutami podložniških držav lahko dobivali več blaga od teh držav, ne da bi jim bilo treba zato več plačati. Novi rubel je povišan za 30 odst. v primeri z njegovo dosedanjno vrednostjo in bodo tako Sovjeti za dosedanjno vsoto dobili za 30 odst. več blaga kot doslej. Podložniške države bi grozečo nevarnost odvrnile edino, ako bi tudi same povišale tečaj svojih valut. Toda Sovjeti jim tega ne bodo dovolili.

Stiri petine sovjetske zunanje trgovine obstoja v trgovini s podložniškimi državami. Ta trgovina sloni v glavnem na menjalnem sistemu, vendar pa se poslužujejo denarja kot sredstva za ocenjevanje

nje blaga, ki ga zamenjujejo. S povišanjem notranje vrednosti rubla bo tako Sovjetska zveza več dobila in manj dajala pri svojih gospodarskih poslih s podložniškimi državami. Za preostalo petino, t. j. trgovino z Zapadom, pa nov tečaj itak ne prihaja v poštev, ker se vsa plačila izvršujejo v dolarjih ali funtih.

Druga stvar, na katero so Sovjeti mislili, daje vtis, da je rubel močan in trden, ker ima zlato podlago. To pa je le videz! Noben sovjetski ali tuji državljani ne more zamenjati rubla za zlato.

Rubel tudi nima večje vrednosti za sovjetskega potrošnika, čeprav je bila njegova zlata vsebina teoretično povečana. Sovjetske cene naraščajo in padajo tako, kakor določa vlada in brez ozira na uradne izjave o vrednosti rubla v sorazmerju z dolarjem ali funtom.

Tudi nove sovjetske cene so še vedno zelo visoke. Sovjetski delavci morajo delati povprečno sedemkrat tako dolgo kakor ameriški, da si lahko kupijo enako količino živil.

Od srede do srede

1. MARCA: 251. konferenca namestnikov starih zunanjih ministrov za sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo se je v Londonu brezuspešno končala. — Atomskega znanstvenika Fuchsa so v Londonu obsodili na 14 let zapora, ker je izdal zelo važne tajnosti Sovjetom. — Acheson napoveduje politične razgovore med ZDA, Anglijo in Francijo. — Ameriški senator Mac Mahon predlaga, naj bo bodoče zasedanje OZN v Moskvi in naj ob tej priliki skušajo premostiti vse spore med Zahodom in Vzhodom. — Attlee je bil ponovno izvoljen za predsednika laburistične stranke.

2. MARCA: Pri OZN preučujejo možnost pooblastitve starih velikih za obravnavanje vseh najnujnejših svetovnih vprašanj. — Nemški demokrantje so se dejansko lotili angleških častnikov, ki so v Hannoveru nadzorovali podiranje industrijskih naprav. — V Rimu so v teku razgovori za oživiljenje dogovora o carinski zvezi med Italijo in Francijo. — Angleški laburisti se ne odrekajo svojim načrtom o podržavljenju velikih industrijskih obratov; izvedba načrtov bo samo začasno ustanovljena.

3. MARCA: Parlamentarni pretepi so se iz Rima preselili v Pariz. — Haško mednarodno razodišče je razsodilo, da nobena država ne more biti sprejeta v OZN brez priporočila Varnostnega sveta. — Zaradi naraščajoče rudarske stavkovne borbe zahteva Truman zaplenbo premogovnikov. — Angleški konservativci obtožujejo tajno policijo v zvezi s Fuchsovo zadevo. — Italija in Turčija se pogajata za sklenitev prijateljske pogodbe. — V Rumuniji so zaprli ameriški in angleški informacijski urad. — Opozicija očita angleškemu laburističnemu vojnemu ministru Stracheyu filokomunistično nagnjenje; Attlee se je odločno zavezal za stano svoje vlade.

4. MARCA: Grški volilci volijo svoje novo narodno predstavništvo. — V Pragi so obsodili zaradi vojninstva holandskega državljana Louwersa. — Zahodna nemška vlada ostro obsoja Francijo, ki si je za 50 let zagotovila izrabljanje povsarskih rudnikov in si za isto dobo pridržala zunanje politično in carinsko zastopstvo koristi avtonomnega Posarja v svetu. — Nad francoskim ozemljem se je v samomorilne namene vrigel iz letala Jugoslovane Martinović, ki so mu angleška oblastva odrekla pravico do bivanja v Angliji in ga zato vračala v Jugoslavijo.

5. MARCA: Maršal Tito zanikuje vesti o jugoslovanskih pogajanjih s Sovjetsko zvezo. — Francoski vladni predsednik Bidault resno svari komuniste, ki povzročajo resne nemire v parlamentu, da bi zavirli izglasovanje raznih nujnih zakonov, in ki povzročajo stavke v francoskih lukah, da bi preprečili izkrcavanje ameriškega orožja in ukrcajanje orožja za boj proti indokitajskim upornikom. — Kralj Jurij je s svojim prestolnim govorom svečano odprl zasedanje novega angleškega parlamenta.

6. MARCA: Izgleda, da so se angleški laburisti odrekli načrtom o nacionalizacijah. — Poljski konzul v Pittsburghu (ZDA) je podal ostavko na svoje mesto. — Umrli je bivši predsednik francoske republike Albert Lebrun. — Nemci so vedno bolj razburjeni zaradi angloameriškega pristanka na priključitev Posarja Franciji. — Pri grških volitvah so vladne stranke propadle; zmaguje zmerne levičarska stranka Nicholas Plastiras. — Nemški delavci, ki bi morali podirati jeklarne »Hermann Goering«, so požgali in uničili urade angleških nadzorstvenih čet.

7. MARCA: Bolgarija je odpovedala poštni dogovor z Jugoslavijo. — V februarju je bilo v ZDA 4.684.000 brezposelnih. — V Turčiji so nastale petike poplave. — Belgijsko delavstvo je nezadovoljno s KP. — Angleška kraljevska dvojica je sprejela v Londonu z velikimi svečanostmi predsednika francoske republike Auriola. — V so-malizijski prestolnici je prišlo do krvavih izgrediv. — Ameriški zunanji minister Acheson zahteva pomoč za južnovzhodno Azijo in Formozo. — Češkoslovaška vlada je izgnala tri holandske diplomate. — Jugoslavija je prijavila svoj pristop k begunski organizaciji IRO.

IZ JUGOSLAVIJE

Ameriška posojila Jugoslaviji

Predsednik ameriške izvozne in uvozne banke je tako-le pojasnil razloge ameriškega posojila 20 milijonov dolarjev Jugoslaviji:

Jugoslovanski dolarski dohodki so povečali izvoz te države, zdaj pa nujno potrebujejo od svojega izvoza nadaljnjih dolarjev. Tozadnji napredek je razviden iz dejstva, da se je izvoz Jugoslavije v Združene države povečal od vrednosti pet milijonov dolarjev v letu 1948 na 16 milijonov dolarjev v letu 1949; v tekočem letu upa Jugoslavija povečati svoj izvoz v Združene države na 30 do 35 milijonov dolarjev.

Vsoto 20 milijonov dolarjev sedanje posojila je označil Gaston kot uspeh »skupne ocenitve minimalne potrebe«, ki sta jo priznali obe državi.

Gaston je končno izjavil, da je namen posojila omogočiti Jugoslaviji proizvajanje surovin in proizvodov za prodajo Združenim državam, pri čemer pridejo zlasti v poštev cink, svinec, baker, les, kopolja, cement in paprika.

S tem novim posojilom namerava Jugoslavija nakupiti naslednje blago: tovorne avtomobile in nadomestne dele; avtomobilske plošče in zračnice, traktorje in sestavne dele ter kolesa za železniške vagoni, železniške tračnice, maziva, aluminijaste plošče, emajl, azbest, ovojni papir, vreče, transformatorje, kroglične ležaje in zdravila.

Pred okrožnim sodiščem v Postojni

Pred okrožnim sodiščem v Postojni so se zagovarjali spekulanti in ljudski škodljivci zaradi utaje setvene površine in neizpolnjevanja obveznih oddaj v letu 1949. Janez Fatur iz Trnja, Primož Fidele iz Stare Sušice, Franc Morel iz Nove Sušice in Franc Kaluža iz Gorenje Košane so bili obsojeni od 7 mesecev do enega leta odvzema prostosti s prisilnim delom, deloma

tudi na denarne kazni 90.000 in 100.000 din ali pa na zaplenbo celotnega premoženja.

Špekulantom nobenega popuščanja

»Ljudska pravica« prinaša oster članek zoper kmete, ki sabotirajo: ne izpolnjujejo setvenega plana in obveznih oddaj, ne redijo toliko živine, kot bi jo lahko na svojem posestvu, koljejo črno, živino in prešče in s svojimi pridelki špekulirajo. Navaja mnogo poimenovanih primerov, tako n. pr.: Anton Vindiš iz Spod. Brega pri Ptujju ima 32 ha zemlje, pa ni oddal niti litra mleka od določenih 5.400 l, 4000 kg in enega prešča premalo, ni zasedel dovolj žitaric, redi 4 repe goveje živine in 28 preščev premalo, zemljo pa oddaja v zakup. Andrej Sabec iz Zagorja pri Postojni je pa skril ves krompir. Takih primerov navaja še osem. Zoper vse je uvedeno kazensko postopanje.

Odkup živine v ptujskem okraju

Vidni primeri brezbržnega odnosa do delovnega ljudstva so kmetje in tudi odborniki KLO Juršinci, Polensak, Vid, Zetale, Slavščina, Cirkovci, Marjeta in Sodinci. V Juršincih sta nakupovalcem »Živnoprometa« onemogočila oddajo celotnega KLO in referent za skupne oddate nobene živine, čeprav so nekateri od njih že občutili pravično pest ljudske oblasti. Velika nedelja ni oddala prešče, češ da jih ni, KLO ima pa registriranih 230 zakolov. Vsi ti primeri pa niso osamljeni v ptujskem okraju in bo potrebno kaznovati neposlušneže.

Podobno je v Slovenji vasi in Pleterjih: referenta za odkupe trdita, da živine ni, pa konec besedi. V Cirkovcih pa kmetje sploh nečisto oddajo nobene živine, čeprav so nekateri od njih že občutili pravično pest ljudske oblasti. Velika nedelja ni oddala prešče, češ da jih ni, KLO ima pa registriranih 230 zakolov. Vsi ti primeri pa niso osamljeni v ptujskem okraju in bo potrebno kaznovati neposlušneže.

Akcijski odbor za obrambo Svobodnega trž. ozemlja

EKSCELENCA
MAJOR GENERAL T. A.
AIREY, C.B., C.B.E.
KOMANDANT BRITANSKO-AMERIŠKE CONE
SVOBODNEGA TRŽASKEGA OZEMLJA

GRAD DEVIN

Ekscelenca,

Akcijski odbor za obrambo Svobodnega tržskega ozemlja, ki so ga dne 31. januarja 1950. ustanovile Slovenska demokratska zveza, Slovenska krščanska-socialna zveza in skupina neodvisnih Slovencev, ima čast opozoriti Vašo Ekscelenco na upravni ukaz Zavezniške vojske uprave britansko-ameriške cone št. 8 od 10.2.1950., objavljen v Uradnem listu št. 4 od 11.2.1950.

V tem zakonu sta bila, zaradi pomanjkanja sodnikov v III. službenem činu v mejah STO-ja začasno imenovana za predsednika apelacijskega sodišča v Trstu in za generalnega prokuratorja pri tem sodišču dva sodnika, ki ju je stavilo na razpolago Zavezniški vojski upravi na njeno željo Ministrstvo pravosodja v Rimu.

Očitno je, da se je to imenovanje moglo izvršiti le vsled nedopustne politične prakse, ki stremi za izenačenjem STO-ja z Republiko Italijo in vsled katere je ZVU v tem primeru opustila tiste potrebne izpremembe tukaj veljavne italijanske zakonodaje, ki bi ji bile omogočile, da bi na gornji dve važni in delikatni mesti imenovala dva sodnika, izbrana med tukajšnjim sodnim osebjem, katero je poleg strokovne sposobnosti v posesti tudi vseh pogojev, predvidenih v mirovni pogodbi z Italijo za pridobitev državljanstva STO-ja, kar ni mogoče trditi za zgoraj imenovana dva sodnika.

Akcijski odbor za obrambo Svobodnega tržskega ozemlja smatra, da je gornje imenovanje v navzkrižju z duhom mirovne pogodbe z Italijo, po kateri je že z dnem 15. septembra 1947. prenehala suverenost Italije na Svobodnem tržskem ozemlju. To ozemlje mora Zavezniška vojska uprava do imenovanja guvernerja upravljati v smislu in v duhu začasnega statuta (čl. 21. mirovne pogodbe), na podlagi katerega je v drugih primerih že izpremenila tukaj veljavno italijansko zakonodajo. Tem bolj bi bila to njena dolžnost, ko gre za izpremembo zakonodaje, ki jo baje sila, da imenuje na najvišji mesti sodne uprave osebi, ki nista nikoli imeli svojega bivališča v mejah Svobodnega tržskega ozemlja.

Zato Akcijski odbor za obrambo Svobodnega tržskega ozemlja smatra, da je gornji ukaz v navzkrižju s čl. 21. mirovne pogodbe z Italijo in še posebej z njenima prilogama VI. in VII., uveljavlja vse svoje pridržke glede političnih posledic, ki bi jih lahko imel ta ukaz in si dovoljuje opozoriti Vašo Ekscelenco, da bi morala Zavezniška vojska uprava spoštovati čl. 21. mirovne pogodbe z Italijo, vsled katere je z dnem 15. septembra 1947. prenehala suverenost Italije na STO-ju, ki se mora torej upravljati v smislu in duhu priloge VI. in VII. gornje mirovne pogodbe.

Uporabljamo priložnost, da Vam, Ekscelenca, izrazimo svoje globoko spoštovanje.

V Trstu, dne 7. marca 1950.

Za Slov. demok. zvezo:

Dr. J. Agnetto - dr. F. Vesel - J. Terdon

Za Slov. kršč. soc. zvezo:

Inž. Milan Sosić - Josip Podobnik

Za neodvisne Slovence:

Dr. Fr. Tončič - dr. Josip Ferfolja

Destis Tržškega

Seja širšega odbora SDZ

V nedeljo 5. t. m. je bila seja širšega odbora Slovenske demokratske zveze v Trstu, na kateri so bili pretresani različni predlogi, tičejo se slovenske skupnosti v našem javnem življenju.

Odbor posveča veliko pažnjo organizacijsko-političnemu delovanju SDZ. Tako je razvidna iz organizacijskega poročila velika aktivnost organizacijskega tajništva, ki je doseglo lepe uspehe. Mnogo trdnih postojank SDZ je že do sedaj osnovanih. Krajevne organizacije razvijajo svojo aktivnost z raznovrstnimi gospodarskimi in prosvetnimi predavanji in tako vzgajajo zavedno narodno skupnost.

Ravno tako posveča Slovenska demokratska zveza veliko skrb vprašanju tržškega gospodarstva, v katerega je potrebno — kot organizirano celoto — vključiti vse Slovence. Prav posebno pa je treba usmeriti takšno gospodarsko delovanje v slovensko kmetijstvo in obrt.

Slovenska demokratska zveza se predvsem zaveda pomembne važnosti »Akcijskega odbora za obrambo tržškega ozemlja«, pa hoče s svojim vključanjem enotno nastopati z ostalimi demokratičnimi Slovenci pri obrambi ozemlja, ker se zaveda, da bo le v samostojni tržški državi mogoč narodni obstoj in nemoten razvoj gospodarskega, socialnega, kulturnega in političnega življenja Slovencev. Slovenska demokratska zveza bo v vsem podpirala napore Akcijskega odbora, katerega aktivnost in uspeh bo vsekakor v korist vsem Slovincem samostojnega tržškega ozemlja.

Cimolj bodo komunisti za likvidacijo Samostojnega tržškega ozemlja, tembolj bo Slovenska demokratska zveza za obrambo tržške države, ker se zaveda usodnega pomena in veličine Trsta v okviru take tržške države, ki je kot svetovno pristanišče, velike važnosti za slovensko in italijansko skupnost na Tržškem in sploh za Srednjo Evropo.

Slovenska prosv. matica v Trstu

Odbor SPM vabi člane in prijatelje na članski sestanek, ki bo v torek dne 14. t. m. ob 20. uri v društvenih prostorih v ulici Machiavelli 22. Po kratkem sporedu kulturnih filmov bo dr. B. Drnovšek predaval o T. G. Masaryku.

Promocija

G. Jelinčič Franc iz Sežane je dne 4. t. m. promoviral na medicinski fakulteti v Padovi. Cestitamo!

Dodatek

V našem poročilu o občnem zboru Zveze slov. šolskih uslužbencev je izostalo, da je gosp. Fran Milčič, ki je bil osebno prisoten, potem ko je iznesel svoje kritične pripombe o novi organizaciji, končno zborovalce tudi pozdravil v imenu SDZ z željo, da bi bilo vendar del nove organizacije v korist naših šol in naših šolnikov. Gosp. Milčič je pozdravil zborovalce kot član SDZ v svoji najboljši veri, četudi niso bili SDZ-odnosno njeni člani na zborovanje povabljeni. S tem pozdravom je g. Milčič pokazal samo svojo srčnost in velikodušnost. Uredništvo

Nabrežina

Dne 2. marca je predaval v naši kinodvorani dr. Janko Jež o razvoju slovenskega šolstva. Kljub slabemu vremenu je prisostvovalo predavanju nad 60 oseb, ki so verno sledile temeljitemu zgodovinskemu predavanju o razvoju našega šolstva s posebnim ozirom na srednje in visoke šole. Predavatelj nas je posebno iznenadil s točnimi podatki o razvoju ljubljanske univerze od srednjega veka dalje. Predavatelj se javno zahvaljujemo za res zanimivo predavanje o vprašanju, ki je za naš narod zelo važno.

Z žalostjo ugotavljamo, da nismo opazili med udeleženci niti enega, ki se prištevata tako imenovanim rdečim. Ali je vaša dolžnost sabotirati tudi zgolj kulturna predavanja samo zato, ker jih niste pripraviili vi? Saj mi demokrati ne bojkotiramo vaših narodnih prireditvev in tudi vašega gledališča ne! Izrabimo to priliko, da opozorimo naše Slovence iz Nabrežine na zavezo drugo predavanje, ki bo prav tako v kinodvorani v četrtek, 16. t. m. ob 8. uri zvečer. Predaval bo g. prof. Karlo Sancin o vplivu glasbe na vzgojo mladine. Vstop je prost.

Na sv. Jožef, ob 4. uri popoldne, bo v naši kinodvorani koncert Prosvetne matice iz Trsta. Na sporedu bodo venčki slovenskih narodnih pesmi, umetne skladbe in solospeli. Kdor ljubi našo lepo pesem, naj ne manjka!

25. februarja so priredili nabrežinski interniranci iz zadnje vojne spominski večer za šestletnico njihove internacije. Pri večeru je sodelovala tudi naša godba pod sprednim vodstvom g. Devetaka. Igrala je lepe venčke slovenskih pesmi in moderne koncertne komade. Udeležba je bila ogromna. Ze pred pričetkom so bile zasedene vse mize in kmalu je bila dvorana nabito polna. Spored, prirejen od internirancev samih, je bil zelo pester in zanimiv. Posrečena je bila misel predvajati na platnu slike raznih internirancev, slikanih v lagerju v Neumarktu. Največje zasluge pri tej prireditvi imata g. Pernarčič za spored in g. Radović Anton (iz vasi) za res lepo opremo odra. Oder je predstavljal naš nabrežinski trg, solnogrsko dolino (povratek) in bliser naše Gorenjske — Blejsko jezero.

Večer je bil podan v nabrežinskem narečju. Vse bi bilo lepo in prav, toda igralci bi le ne smeli pozabiti, da so na odru. Besede »čio« in »caro mio« so le prevečkrat rabili in sploh ne spadajo na slovenski oder. Domače narečje bi prav nič ne trpelo, če bi nadomestili te izraze s »tie« in »drager moje«, ali »prijatelj moj« — oboje je v Nabrežini in sploh na Krasu v vsakdanjem govoru. Napovedi raznih točk niso zalegle, ker jih zaradi velikega živčavanja v dvorani nihče ni razumel. Napovedovalci bi morali počakati, da se ljudstvo umiri.

Kljub vsemu je uspel večer sijajno in to si opazili tudi na obrazih ljudi, ki so morali celih pet ur stati zaradi premajhnega prostora. Pohvaliti moramo tudi pridne priložnostne natakarike, ki so se morale zvijati kot gugalje med občinstvom.

Počitniške kolonije - potreba in veselje mladine!

Spet bomo nekaj spregovorili o tem za našo mladino tako perečem vprašanju. Mladina kliče: »Kako lepo je bilo lani v naših planinah! In nas vprašuje: »Ali bomo imeli tudi letos počitniške kolonije?«

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu ni gluho za ta klic. Ze v začetku letošnjega leta je sporočilo naši javnosti, da se je začelo resno pripravljati na organizacijo počitniških kolonij za naše revne osnovnošolske otroke. Za izvedbo tega lepega in res koristnega načrta pa potrebuje denarja — mnogo denarja. Kupiti mora postelje in opremo, pa še sto drugih stvari.

Nekateri naši človekoljubni in darežljivi rojaki so se že odzvali vabilu in poslali svoje prispevke. Zda je še društvo pisмено obrnilo še enkrat in neposredno na vse slovenske premožnejše sloje. Povabilo jih je, naj darujejo ali posodijo društvu primeren znesek za nakup postelj. Tisti, ki posodijo denar za nakup ene ali več postelj, ostanejo njihovi lastniki, dokler jim društvo ne povrne posojenega denarja. Ena kompletna železna postelja stane 6 tisoč lir.

Slovinci! Vlagajte denar v ta namen, ki vam poleg varne naložbe nudi tudi prijetno duševno zadovoljenje!

Društvo se obrača na vso slovensko javnost, da mu priškoči na pomoč pri prirejanju tako potrebnih šolskih kolonij. Poleg vzgoje, discipline in medsebojnega spoznavanja prinašajo zdravja in razvedrila slovenskim otrokom. Zato je najlepši dar, ki ga lahko napravite, prispevek ali posojilo za naše šolske kolonije!

Premožnejši rojaki, ki bi iz enega ali drugega razloga ne prejel okrožnice Slovenskega dobrodelnega društva, naj prinesejo svoje prispevke ali posojila na naš sedež v ulici Machiavelli št. 22-II. nadstr., ali naj jih izročijo našim zaupnikom, oziroma pošljejo po našem tekočem računu št. 11-7153.

Slovinci! Prijavite takoj svojo udeležbo pri zbirki za počitniške kolonije, kar bo v čast vašemu narodnemu in socialnemu čustvovanju! Pomagajte društvu pri težki nalogi! Vpišite se za člane Slovenskega dobrodelnega društva in podprite s svojim pristopom, da ste ohranili ne le narodno, ampak tudi socialno zavest slovenske skupnosti!

Mali Repen

Družini Milčič Ivana iz Repniča 38 je po 12. letih zakona prinesla storklja fantiča, ki je bil krščen na ime Dušan - Jožef.

Srednji družini se pridružujemo z našimi čestitkami.

Prometna pristojbina za žitarice in rastlinska olja

Po določitih ukazu ZVU št. 34 so zdaj oproščene prometne pristojbine kupnine iz prodaj ali uvoza pšenice, koruze, riž kakor tudi moke in testenin iz teh žitaric.

Surovi riž in njegovi proizvodi so podvrženi 2 odst. prometni pristojbini brez oziroma na trgovsko opravila. Po omenjenem ukazu št. 34 je določena prometna pristojbina 1 odst. za ječmen in rastlinska olja.

POITALIJI

Kmečko gibanje zasedanja neobdelanih in veleposestniških zemljišč se smotrno izvaja po navodilih zemljiških sindikalnih organizacij v Kalabriji, Siciliji in Sardiniji. Ponavljajoče se stavke v raznih industrijskih obratih in pripravljaljoče se stavkovni pokreti celo med državnim uradnim delom delajo vladi mnogo preglavic.

Medministrski odbor za cene

Zato je vlada sklenila podvzeti nujne ukrepe po svojih gospodarskih ministrstvih, da bi olajšala gospodarske prilike prebivalstva. Medministrski odbor za cene je kot svoj prvi ukrep sklenil znižati cene premoga in petroleja. Sedaj preučujejo možnost znižanja cen drugim nujnim življenjskim potrebščinam. Verjetno gre pa le za kaptice v morju potreb italijanskega prebivalstva!

Gospodarski načrt

Vsekakor so pa vladni napori na gospodarskem polju v okviru obširnega investicijskega načrta (s pomočjo ERP dolarskega sklada) nujna posledica ameriškega negodovanja z dosedanjim italijanskim negospodarskim razpolaganjem z ameriško finančno in blagovno pomočjo.

Leteči ERP poslanik Hoffman se je javno pritožil zaradi takega nesmiselnega gospodarskega ravnanja Italije, Francije in tudi Anglije, ki so ameriško pomoč uporabljale brez vsakršnega načrta o povezavi njihovih gospodarskih potreb v okviru evropskega gospodarskega obnovitvenega sodelovanja. Zahodne evropske države so na svojem stališču vztrajale, vendar so morale nekoliko popustiti. Hoffman je v imenu ERP-a tudi popustil in pristal na izvajanje ločenih gospodarskih načrtov zahodnih evropskih držav in s tem tudi Italije.

„Slovenska pravda“ in „Akcijski odbor“

»Slovenska pravda«, ki izhaja v Londonu pozdravlja v svoji 30. številki ustanovitev Akcijskega odbora za obrambo Svobodnega tržškega ozemlja.

Ob zaključku pa pravi: »Nam emigrantom postavlja korak tržških Slovencev vprašanje: ali ni čas, da sedanji Narodni odbor kaj več stori za obrambo naših interesov v Trstu, na Koroškem in Gorškem?«

Pa tudi tržški Slovenci pričakujemo odgovor!

Saragatovi načrti

Socialdemokratski prvak Saragat je pridno na delu za združenje vseh socialdemokratskih sil v Italiji. Saragat je v svojem zadnjem govoru v Vidmu govoril o tem vprašanju in se zelo previdno izražal o enotni socialistični stranki tekmeča Romite. Saragat odhaja na zasedanje socialistične internacionale COMISCO, kjer bo predlagal ustanovitev federacije socialističnih strank s sedežem v Italiji. Pred odhodom v tujino se je prišel Saragat navdahniti k »osvežujočemu plamenu svete Gorice«. Zares čudno postopanje in izražanje resnega socialističnega politika Saragatovega kova in slovesa!

Kako se bo Evropa upravljala po l. 1952

Thomas Finletter, prejšnji načelnik misije ECA v Veliki Britaniji, je govoril v New Yorku in v svojem govoru med drugim izjavil, da si Marshallov načrt »po težkih trenutkih preteklega polletja zdaj znova pomaga na noge«.

Finletter je pojasnil, da so težki trenutki preteklega polletja bili takrat, ko se je iz dneva v dan večalo pomanjkanje dolarjev. »Toda v zadnjem trimesečju 1949 smo doživeli lepo presenečenje — je dostavil. Zda lahko izjavimo, da si je načrt popolnoma opomogel, vendar se ni tako trden, da bi si lahko dovolili, da epimo na lavorakih. Vedno je še zelo kočljiv trenutek«.

Finletter je dostavil, da se docela strinja z upravnikom ECA Paulom Hoffmanom, ki je izjavil, da mora leto 1952 pomeniti konec Marshallovega načrta, da pa kljub temu dvomi, da bi do tega časa lahko evropske države dosegle ravnovesje svojih dolarskih plačil.

Po njegovem mnenju mora ameriški narod preučiti možnost nadaljevanja pomoči Evropi po letu 1952 v kateri koli obliki, vendar se mora dobro paziti pred pretiranim optimizmom glede možnosti zasebnih investicij.

Finletter priporoča kot rešitev povečanje uvoza v Združene države. »Bilo bi neumno — je zaključil — misliti na razširjanje denarja, če imajo evropske države blago, katerega želijo prodati«.

Širite „DEMOKRACIJO“

Velike proslave Masarykove stoletnice v Zdrž. državah

Američani, ki so po rodu Čehoslovaki, so priredili proslave Masarykove stoletnice, ki je bila 7. t. m. v Washingtonu, Chicagu, Clevelandu, Detroitu, Filadelfiji, Codar Rapidsu, Yoli, St. Paulu, Minnesoti, St. Louisu, Omahi, San Franciscu in v mnogih drugih manjših mestih. Ameriške proslave so vidno nasprotje z uradnim zadržanjem v Masarykovi domovini.

Predsednik sveta svobodne Češkoslovaške dr. Peter Zenkl je dejal, da imajo proslave v Ameriki dvojni namen: 1) da se oddolžijo spominu velikega demokratičnega, političnega, znanstvenega in človeškega voditelja in 2) da vzbudijo njegovo domovino v borbi za ponovno vzpostavitev Masarykove demokracije in da okrepijo

njen odpor proti novemu tiranstvu.

Ob priliki Masarykove stoletnice je pripravila Kongresna knjižnica posebno Masarykovo razstavo, ki se bo vršila od 4. do 10. marca. Podobne razstave so organizirale tudi javne knjižnice v Chicagu, Clevelandu in New Yorku ter knjižnica univerze Idaho.

V washingtonskem hotelu, kjer je Masaryk leta 1918 živel in delal, so odkrili 7. marca Masarykovo spominsko ploščo.

Guvernerji več kot desetih zveznih držav in župani New Yorka, Clevelanda, Chicaga, Pittsburga, St. Louisa, Omaha in Bridgeporta so proglasili 7. marec za Masarykov dan in dali posebne izjave tisku in radiu.

Podržavljenje knjigarn v Češkoslovaški

Češkoslovaška vlada je odredila podržavljenje trgovine s knjigami. Temu najnovejšemu koraku češkoslovaške komunistične vlade posveča ameriški tisk več komentarjev.

Sovjetska beseda »kozmpolitizem« — tako piše »Washington Star« — pomeni tisti greh, ki ga zakrivi oseba, katere je preveč individualna, preveč pod vtisom mednarodne miselnosti in preveč resnicoljubna, da bi slepo verovala v nezmotljivost Kremlja, ki je prvi in edini vir vsake pravičnosti, ki je najpravičnejša in najmodrejša vlada na svetu, in pred katerim morajo zato poklekati vsi narodi na zemlji ter se pokoravati njegovim smernicam.

Glede znanstvene in raziskovalne literature je iz novega ukrepa, ki se tiče knjig, razviden namen izkoreniniti ta »greh« in sicer tako v Sovjetski zvezi kot v satelitskih državah; povsod skušajo izvesti čim strožje nadzorstvo v tem pogledu. To pač lahko jasno pojasni stremljenje rdečega totalitarizma za prevzgojavo misli, za razčlovečenje, tako da bi vsi prebivalci sovjetskega sveta imeli le tiste misli, katere jim po kapljicah vlije sovjetska propaganda.

Ta sistem, ki naj zadušil resnico in zakrknjeno širi laž, se je pojavil že prej pod raznimi tiranijami, toda ni nikdar dosegel svojega smotra. Danes pa ima ta sistem drugačne možnosti za uspeh, ker razpolagajo sovjetski komunisti popolnoma z novimi in silnimi tehničnimi iznajdbami in sredstvi za komunikacijo.

Ta neusmiljeni boj proti »kozmpolitizmu« vsebuje v sebi pretežke grožnje, da bi ga lahko podcenjevali. Svobodne zahodne demokracije si ne morejo dovoliti, da bi ga lahko vzele prelahko ali pa da bi na to gledale brezbržno, ker bi se s tem izpostavile nevarnosti težkega poraza.

Ladje, ki so promagale špansko armado in Sovjeti

Nedavno so objavili v Sovjetski zvezi knjigo pod naslovom »Vloga Rusov in sovjetske znanosti v zgodovini civilizacije. Knjigo je napisal nek profesor leningraškega vseučilišča. V knjigi je tudi sledeči odstavek: »Ladje, ki so porazile špansko armado, so bile zgrajene iz ruskega lesa. Njihova jadra in oprema so bila ruska. Ladje so bile zasmojene z rusko smolo. Zato so Angleži zmagali«.

Omenjamo, da je španski kralj Filip II. v maju leta 1588 poslal svojo vojno mornarico, da napade Anglijo, toda španska mornarica je bila strašno porazena. Premagala jo je angleška mornarica, katero je vodil Francis Drake. Toda vse to ni važno, glavno je ruska smola!

Narodno pravo ne zastara vse dokler se narod zanj bori.

(Masaryk - »Nova Evropa«)

Akcijski odbor za obrambo Svobodnega tržaškega ozemlja

Naš odgovor „Delu“

V svoji zadnji številki se »Delo« vpraša, kakšne cilje naj bi imel Akcijski odbor za obrambo STO, in kaj se skriva za njegovo ustanovitvijo.

V članku »Kaj se skriva za akcijskim odborom« pravi »Delo« izjavljajo obinski svetovalec SIAU občine Devin-Nabrežina glede na sestanek z dne 12. februarja, katerega so se na povabilo takratnega predsednika Akcijskega odbora udeležili občinski svetovalec vseh slovenskih političnih skupin, zastopanih v občinskem svetu občine Devin-Nabrežina. Potem, ko se v tej izjavi izraža mišljenje, da skušajo slovenski nacionalisti sedaj na drug način pridobiti naše ljudi za svojo protijudsko in proimperialistično politiko, pravi izjava: »Zato so tudi postavili v ospredje dva še nekompromitirana odvetnika (namreč dr. Tončiča in dr. Ferfoljo), ki naj bi uvela na trnek najnežje. Toda naše ljudstvo prav dobro pozna i stare i nove prevarante, ki so se sedaj preoblikovali v »branilce« STO, ki naj bi po njihovem obstojal brez guvernerja, brez umika okupatorjev in v sedanjem »atomskem« stanju razkosanja in kolonijev.

Predvsem ugotavljamo, da so na tem sestanku vsi prisotni občinski svetovaleci vseh političnih skupin po podanem obširnem poročilu dveh članov Akcijskega odbora soglasno sprejeli besedilo »objave«, kot jo je Akcijski odbor priobčil v slovenskih listih, ki njegova poročila sprejemajo za objavo. Pripominjamo tudi, da smo to »objavo« poslali dne 16. februarja tudi »Delu« s prošnjo za objavo.

Kar se pa tiče trditve, češ da stoji Akcijski odbor na stališču, »naj bi STO obstojal brez guvernerja, brez umika okupatorjev in v sedanjem »atomskem« stanju razkosanja in kolonijev« ugotavljamo, da je trditev enostavno izmišljena. Tudi v drugem članku trdi »Delo«, da člani Akc. odbora »želijo preplesti slovensko javnost in da »celijo obstoječe stanje«.

Podatke namenjen in ciljev, katerih Akc. odbor ni imel in nima, smatramo tudi od strani »Delo« za nedopustno in neodgovorno, »aprio« resnosti vprašanja, zaradi katerega se je Akc. odbor ustanovil. Svoje namene in cilje je Akc. odbor slovenski javnosti pojasnil v svojem »proglasu«, katerega je poslal tudi »Delu« s prošnjo za objavo. V tem proglasu je točno izraženo, da je edini namen Akcijskega odbora borba za obrambo STO in za polno realizacijo vseh določb mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanašajo na STO.

Tistim pa, ki so napisali zgoraj navedene trditve, priporočamo, da prečitajo čl. 5 Začasnega statuta za STO, ki določa, da ostanje ameriške, angleške in jugoslovanske čete še 90 dni na STO-ju potem, ko je nastopil guverner svoje mesto; po tem roku prenehajo biti na razpolago guvernerju in se morajo umakniti z ozemlja v nadaljnjem roku 45 dni.

S tem je menda dovolj jasno rečeno, da ima Akcijski odbor, ki zahteva brezpogojno spoštovanje vseh določb mirovne pogodbe, v svojem programu tudi izpolnitev gornjega člena, kakor tudi vseh ostalih do-

Potrebno pojasnilo

Resolucija II. kongresa ASIZZ vsebuje med drugim tudi sledečo zahtevo: »Zahtevamo, da se tržaško vprašanje reši na osnovi sporazuma med jugoslovanskimi in italijanskim narodom, upoštevajoč voljo tržaških demokratičnih množic ter brez vsakega vmešavanja tretjega«.

Glede na to zahtevo vpraša Akcijski odbor Glavni svet ASIZZ, ali stoji tudi ASIZZ na stališču, da se doseže sporazum med jugoslovanskimi narodi in med italijanskim narodom brez spoštovanja mirovne pogodbe z Italijo, brez imenovanja guvernerja in na podlagi sporazuma Tito-Togliatti, s katerim je bila z jugoslovanske strani priznana pravica Italije do Trsta, kakor je to predlagal g. Branko Babič kot šef politične skupine, kateri pripada tudi ASIZZ?

Akcijski odbor smatra, da imajo slovenske tržaške žene pravico, da zvejo polno resnico in smatra tudi, da je Glavni svet ASIZZ, ki želi zastopati interese vsaj enega dela slovenskih tržaških žena, dolžen podati glede tega točna pojasnila.

Iz tajništva Akcijskega odbora za obrambo Svob. trž. ozemlja

Pesnik in pisatelj dr. J. Lovrenčič šesdesetletnik

Dne 2. marca poteka šesdeset let, odkar se je rodil v Kredu pri Kobaridu dr. Joža Lovrenčič.

Življenjski jubilej moža, ki je dajal vse življenje, vse svoje sile in moči domovini, bo šel tih in neopazno mimo slovenske javnosti onkraj železne zaves. Mož, ki je vse življenje delal in pisal za narod, je danes v domovini pozabljen. Umaknil se je v tišino svojega doma.

Naša dolžnost pa je, da se spomimo in počastimo pevca goriske in slovenske zemlje. Kdo je dr. Joža Lovrenčič?

Dne 2. marca 1890. leta je v skromni, a lepi slovenski hiši v Kredu pri Kobaridu ugledal luč sveta. Prva otroška leta je preživel doma. V lepote svoje rodne zemlje in prelepi čar slovenske besede se je zaveroval že v nežni mladosti. Stara mati mu je bajala preproste bajke o zakladih, ki so zakopani ob Nadiži, o možu v Krnu in mnogo drugih. Stara mati mu je pela prelepe narodne pesmi in mu vcepjala v dušo in srce pesniški dar. Svoj dom je kmalu zapustil. Starši so mladega Pepija, na prigovarjanje vaškega župnika poslali v Gorico v šole. Po končani gimnaziji je šel, proti volji staršev študirat v Gradec slavistiko. Težko je bilo njegovo življenje v Gradcu. Brez podpore od doma, si je moral v tujem mestu sam služiti kruh in denar s poučevanjem. Toda vztrajal je, končal študije, položil doktorat in postal profesor. Prvo njegovo službeno mesto je bilo v Gorici. Prva svetovna vihra je pregnala iz sončnega mesta. Sel je v Slovenijo. Tam je služboval kot profesor na raznih gimnazijah in na učiteljsku. Sedaj živi v Ljubljani, brez službe in brez pokojnine, čeprav je nad trideset

Prvo gostovanje salonskega orkestra SPM na radiu

Prejšnji mesec, 23. februarja ob 12.10 uri, smo prvič slišali po radiu salonski orkester Slovenske prosvetne matice v Trstu. To je bil važen kulturni dogodek, saj je zdaj prvič, da nastopa takó velik slovenski orkester na našem radiu. Program je bil isti kot na prvem nastopu na sedežu Matice in kasneje v Boljuncu. O obeh nastopih smo že obširno poročali.

Zaradi skromno odmerjenega časa so morali — žal — zadnjo točko znatno skrajšati. Oddaja je trajala le 35 minut. Tokrat je bilo predvajanje orkestra mnogo boljše in učinkovitejše od prejšnjih dveh nastopov, kar je zaslugu akustičnejšega prostora, pa tudi boljše povezave med posameznimi glasili. Poslušal sem oddajo pri radijskem aparatu. Meni osebno je najbolj ugaljal venček hrvatskih in dalmatinskih narodnih »Od Splita do Dubrovnika«. Posebno do izraza so prišli tisti odlomki, ki so jih igrali »pianok«, ker so nežni, polni domotožja in sanjavosti. Ves program je prijetno vplival na uho in dušo, kar so verjetno čutili tudi drugi poslušalci.

Opozoriti moram, da je bila za večji del poslušalcev radijske oddaje ob sila neprimernem času. Boljši bi bil čas ob 13. uri, najboljši pa seveda ob 21. uri zvečer, ko je večina poslušalcev doma, okrog radijskega aparata. Izбира prave radijske ure je važna tudi iz drugega vzroka. Poslušalec mora imeti poleg časa tudi primerno duševno razpoloženje, da laže in lepše uživa oddajo, kar ima takrat, ko se sprostí vseh dnevnih skrbi in poslov.

Pot salonskega orkestra gre nazvgor. Zdjaj se je povzpel že tako visoko, da ga lahko poslušajo, užiiva in sodi ves naš narod, pa tudi tuje občinstvo, katero seznanja z našimi glasbenimi biseri. Želim, da bi naš salonski orkester kaj kmalu spet razveselil s kakšno novo glasbeno novostjo.

so raztrošene po raznih revijah in časopisih. Lovrenčič je pa tudi plodovit mladinski pisatelj. Mladini je napisal poleg krajših zgodbic, *Tiho življenje*, *Pastir z belo ptico*, *Tonca iz lonca*. Pred nedavnim je pa napisal mladinski ep o sraku. Mnogo je pa Lovrenčič prevajal. Prvi prevod »Storžka« (»Pinocchio«) je njegovo delo. Prevajal je dela Svensena, Deledde, Wieserja, Perria, Ade Negri in še mnogih drugih.

Dobro je poznal kulturno preteklost Goriske. Zbiral je gradivo iz kulturne preteklosti naše Goriske. Plod tega zbiranja je bil daljši esej *Zgodovina slovenske besede v Posočju*.

Zelo važno pa je bilo njegovo vzgojno delo, ko je bil dolgo vrsto let urednik »Mentorja«. Tam je vzgajal mlade pisatelje in pesnike. Marsikateri sedanjí slovenski pesnik in pisatelj je vzrasel ob mentorstvih navetih dr. Jože Lovrenčiča.

To je na kratko pregled življenja in dela jubilanta dr. Jože Lovrenčiča. Slovenski narod ne sme pozabiti moža, ki je z vsem svojim delom in ljubeznijo bil ves udan narodu in domovini. Zlasti pa ne smemo pozabiti Lovrenčiča mi Primorci, saj on tako zelo ljubi to našo primorsko zemljo in je ves zasanjan v njene lepote. Ko danes praznuje, tih in pozabljen sredi Slovenije, v njeni prestolnici svojo šesdesetletnico, mu kličemo na mnoga leta z željo, da bi še mnogo napisal in s svojo vedro besedo še bogatil slovensko književnost.

BESEDA MLADINI

Nimam namena postavljati se za učitelja mladine in jo vzgajati v duhu, ki je meni osebno najbolj pri srcu, ker se dobro zavedam, da ne morem in ne smem vsiljevati drugim, najmanj pa mladini, to, kar jaz čutim in znam.

Toda izkušnje iz lastnega življenja in vprašanje današnje usmeritve naše mladine mi narekujejo, da spregovorim to, kar mislim da je prav in da bo mladini lahko služilo.

Predvsem hočem poudariti, da mora imeti mladina popolno prostost pri izbiri poklica za življenje in pri udeleževanju na političnem in kulturnem polju, ki je ravno tako nujno in potrebno kakor vsakdanji kruh.

Govorim naši narodnozavedni in demokratični mladini, kateri vem, da je pri srcu blagostanje in vsestranski napredek vsega slovenskega naroda.

In ker preživlja naš narod, povsod koder živi, težke zgodovinske preizkušnje, moram poudariti zgodovinsko nujnost, da se mora vsa ta naša mladina temeljito in prepričano zavedati vse odgovornosti zaradi naloge, ki ji jo zgodovina postavlja, da ubere pravo pot in podvzame prave korake za njeno rešitev.

Zgodovina našega naroda in izkušnje nas odraslih naj služijo mladini za pravilno usmeritev njenih nazorov in pogledov, one naj ji bodo luč in podlaga, da ne zaide na stranpot in da se ne potopi v valovih samo tuje omike in lažljivih naukov, ki bi jo odtegnili od naše narodne skupnosti.

Naša mladina se mora vsestransko izobraziti. Ne zadošča temeljito poznati zgodovino in omiko lastnega naroda in nekaj sosednih narodov. Treba je korakati z vsem ostalim svetom in seznaniti se prav z vso omiko! Zlasti mora mladina posvetiti vso pažnjo gospodarskim in socialnim vprašanjem, ki so najbolj pereča, ker prav ta vprašanja razgiblajo svet že skoro sto let nazaj.

Poznati je treba orožje nasprotnika...

Treba je ustanavljati take krožke, ki bodo odgovarjali našemu času in našim potrebam in postavljati take šole, ki bodo vzgojile močno školo učnih mož, kakor jih narod v sedanjih težavnih razmerah potrebuje.

Videl sem ob raznih prilikah svojega življenja, kako so se marksisti učili. Bili so delavci, rokodelci, ki so čepeli po šestnajst ur na dan pri knjigah, ob slabi hrani in ob zelo omejeni svobodi in prostosti. Z jekleno voljo so bredli naprej, ker so hoteli spoznati vse, kar je bilo njihove omike in kar je bilo omike iz naše nemarksistične zgodovine. Se danes se oni tako učijo, tiho in zarotniško.

Oni dobro vedo, da je treba poznati vse orožje svojega nasprotnika, če mu hočejo biti kos in ga prekositi.

Ne zagovarjam njihovega evangelija, ker sem spoznal, da je v bistvu kriv, hočem le povedati, da moramo biti mi slovenski demokratje vsestransko pripravljeni in naučeni, da bomo kos nalogi, ki jo sedaj rešujejo in ki jo bo naša mladina dokončala.

Ne prezirati marksističnih knjig, ne pustiti jih v kotu in morda celo zavreči kotstrup! Tastrup moramo mi in naša mladina dobro poznati, da mu bomo uspešno kljubovali!

Pravi voditelji morajo znati odgovoriti točno in pravilno ob vsakem napadu, da jih nasprotnik ne porazi. In če je nasprotnik tudi sovražnik, postanejo take neprimerno porazne in usodne ne samo za nepripravljenega in neprevidnega voditelja, ampak tudi za ves narod, ki ga on predstavlja. Zalibog se tudi danes, kakor v predvojnem času, v srednjih in na visokih šolah premalo ali skoro nič ne uči takih predmetov, ki pa vendar tako hudo razgiblajo današnji svet. Politični voditelji se pri nas še vedno vzgajajo sami, brez kake javne šole. Zato pridejo na površje le najbolj pridni in talentirani, ali pa najbolj drzni in revolucionarni, ki hlepajo le po nadoblasti.

Zato menim, da si mora naša mladina, če treba tudi z našo pomočjo, postaviti krožke za politično, gospodarsko in socialno vzgojo. Ne samo za bodoče narodne in politične voditelje, ampak za vso mladino, šolsko in mestno, kmetstvo in delavstvo.

Taka šola mora biti kritična. Mladina, ki ni sposobna kritično obravnavati zgodovine, književnosti, gospodarskih in socialnih ved in sploh vse znanosti, ne bo nikdar postala dovolj učena in sposobna za življenje.

Pri tem se mora mladina zavedati nečesa, kar je podlaga in hkrati pogoj za uspeh. Naučiti se mora strpnosti in spoštovanja svojega nasprotnika, ker ne smemo misliti in zahtevati, da bi vsi čutili, mislili in delovali, kakor si mi želimo. Demokracija ne sme poznati nestrpnosti, zavisti in strankarske zagrizenosti! Ona uči, da lahko vsakdo doprinese zrno znanosti in izkušnje pri zgradnji skupnega doma, v katerem moramo nujno živeti skupaj. Najboljši sodobni misleci in socialni ter gospodarski učitelji demokratičnega mišljenja zatrjujejo, da se v eni državi lahko ostvarijo istočasno vse raznovrstne doktrine, če le njih nositelji in pripadniki opustijo vsako težnjo po nadoblasti in po vladanju nad vsem narodom.

Cemu torej zavist? Cemu medsebojno nezaupanje in kvarno tekmovanje, polno gneva in včasih tudi sramote?

...da bomo s složnim delom koristili naši narodni stvari!

Pogumno na delo, po bratsko z roko v roki, za skupen napredek, za blagor naroda, ki čaka da ga mladina odréši! Vsak po svojem načinu in vsak v svojem krožku, če ni moči imeti skupnega. Ne ovirati nikoli delovanja svojega nasprotnika! Biti nasprotnik ne pomeni biti sovražnik! Sovražnik postane tisti, ki zavida in uničuje, tisti, ki ne prenese uspeha svojega tekmeča v idejah in nazorih. Sovražnik postane in je tudi tisti, ki ga plaši malo število somišljenikov in sodelavcev, nizko število članov pripadnikov lastnega krožka.

Za svojo osebo sem strogo uveren, da nam je treba enotnega in složnega političnega in kulturnega nastopa in udeleževanja. Če pa tega ni mogoče doseči v organizatoričnem pomenu, pokažimo vsaj toliko razumevanja, da bodo naši cilji edini in da bomo znali ob vsaki priliki nastopiti složno.

Osebnost sem tudi strogo prepričan, da se stare zagrizene borbe slovenskih političnih strank ne bodo vrnile več, zato želim, da pomagamo mladini pri zgraditvi novega vzdušja.

Ta naša mladina se mora nujno udeleževati na političnem polju. Ona mora javno podpirati stranko, h kateri pripada, in njen program. Vsak izgovor je znak slabosti, nezrelosti in tudi strahu. Apolitičnost pomeni brezbriznost, sredinstvo, ki našemu narodu in naši stvari le škoduje, ker pomaga, da pridejo do veljave kvarni programi drugih nedemokratičnih stank in tudi nepoklicani politikanti.

Slovenski razumniki niso nikoli prezirali delavca in kmeta, ampak so vedno gojili z njima plodne stike. Danes so taki stiki še bolj potrebni. Zlasti visokošolska mladina, pa tudi vsi drugi šolani Sloveni in Slovenke smo poklicani, da pomagamo kmetu in delavcu na prosvetnem in socialnem polju pa tudi v vseh drugih njihovih potrebah. Povezani morajo biti vsi sloji naroda skupaj in čutili, da smo odvisni eni od drugih. Slovenci v Italiji imamo svoja posebna vprašanja in težave. Ravno tako Slovenci v Trstu, na Koroskem kakor oni v emigraciji. Vsaka od teh skupin ima svoj poseben položaj, toda zavedati se moramo, da smo vsi Slovenci in da moramo biti skupaj povezani ob spoštovanju zakona države, kateri pripadamo, da bomo od nje laže in bolj odločno zahtevali spoštovanje naših narodnih pravic. Emigranti imajo še najtežje naloge, ker se morajo pripraviti na povratek v domovino in v njej urediti novo življenje, ko pride čas za to.

Ob zaključku pa še to: mladina se mora zabavati, vsestransko zabavati, da bo imela vedno veselo srce in da bo vedela, da ni na svetu samo za trud. Če ji tega ne dovolimo, zaide sama v tuje plesne dvorane in objeme. Narodne prireditve pa so po mojem mišljenju najzabavnejše in najlepše, zato ji njih tega ne more prepovedati.

Dr. Reakcija

Senzacionalne vesti iz Jugoslavije. Maršal Tito vznemirjen zaradi izida volitev. — Zmaga s 100 odst. glasovi negotova! — Priprave za beg v primeru neuspeha. Kardelj si je zagotovil zatočišče v Trstu. — Moša Pijade je poslal svoje agente na IRO v Gorico.

Vedno pogostejše prihajajo v uredništvo »Demokracije« naravnost senzacionalne vesti iz Titovega raja v zvezi z bližajočimi se državnoborskimi volitvami. Vse te vesti nam zagotavljajo, da vlada v komunističnih krogih pravcata panika, ker izgleda, da enotna komunistična lista, edina lista v vsej socialistični državi, ki ima najbolj demokratično ustavo na svetu, ne bo dosegla uspeha. Iz dobro poučenih krogov so naši tajni posebni poročevalci zvedeli stopno zaupno, da bo Titova banda znala doseči komaj 99.99 odst. glasov v vsej državi, nikoli pa predvidenih in zagotovljenih 100.

Kljub vsemu prizadevanju najboljših modrijanov in talentov rdečih učenosti, od Moše Pijade do Kardelja, preko bistroumnih glav hrvatskih rdečih mogotcev, ki vsi

daja ostavko. Zopet ugotavlja naš dopisnik dr. Reakcija, da si je mlado ženšče vzelo življenje, ker ni moglo dojeti niti najmanjše besede slavnih govornikov. In za nas še najbolj porazno je dejstvo, da se mnogi naši najzvestejši kar predajajo in javljajo OZNI ter prosijo, naj jih obdoli na smrt kar brez procesa, ker so si do sedaj sploh upali dvomiti v slavno mladost in resničnost Tito-Marksovih nauk.

Toda kljub vsemu temu je naša zmaga (reakcija! op. uredn.) gotova, ker po drugih virih doznavamo, da je Tito že poražen, ker ne bo na noben način dosegel 100 odst. glasov. Na beograjskem letališču ima ameriški poslanik g. Allen pripravljen mogočen sedemmotornik. (Znano je, da smo mi dolarško zvezo zubili, ker nam jo je prevzel maršal Tito!, op. ur.). Vsi Beograjčani so prepričani, da misli Tito pobegniti nekam v Texas s pomočjo novega zaveznika. Predsednik Truman mu je baše zagotovil življenje pred reakcijo, ki bi ga spekla na ražnju. Bežal na bi preko Gorice, in prav zato tečejo v Rimu porajanja za pristanek zrakoplova na goriskem letališču, kakor smo že pred kratkim poročali. Prav zato se vršijo mrzlične, a take priprave za srušenje maršala Tita na sedežu DFS v Gorici. Za to priliko so že tajni razgovori z zastopniki SDZ in policijo, da ne

bi naši somišljeniki motili in delali neredov za časa kratkega bivanja heroja Tita v Gorici. Vsekakor zahteva Slovenska demokratska zveza posredovanje »Selbovih« biričev za vrnitev petih zavezov dolarjev, ki so ji bili, po zatrjevanju »Primorskega dnevnika«, namenjeni in katere je Tito v znamenju nove dolarske zveze tako spretno obrnil v svojo korist.

Iz drugih virov pa smo zvedeli, da je Kardelj kar nalašč poudaril v Mariboru zahtevo, da se Svobodno tržaško ozemlje ohrani (mislim, da, vsaj od izida volitev, op. ur.), da bo lahko tu dobil prvo zavetišče.

Iz kominformističnega vira doznavamo še, da ima Moša Pijade vse možnosti in ponudbe ter zagotovila za vrnitev v Stalin-Leninov-Marksističen objem. Toda njegove tajni agent se je zgledil na uradu IRO v Gorici, da mu zagotovi sprejem in pomoč za emigracijo.

Kot zadnjo vest beležimo novico, ki smo jo ravnokar prejeli iz Gorice, da je tovarišica J. de naročila pesniku Bc., naj nujno spleta primeren sonetni venec za sprejem ljubljencega in milega nadheroja tovariša maršala Tita, ko mu bo dala reakcija ob njegovem poletu iz Beograda zahvalni naslov odraslenika jugoslovanskih narodov.

Dr. Reakcija

Dr. Avgust SFILIGOJ

Vesti z Goriškega

Popravek

V članku dr. Stiličija »Beseda nam odraslim«, ki smo ga priobčili v »Demokraciji« od 3. t. m., čitaj pravilno:

V sedmem odstavku, tretja vrsta: »Drugi pa ne vlagajo ves svoj vpliv, da bi...« itd.

V istem odstavku, peta vrsta: »Ne samo to, ampak netijo se ma-li spori...« itd.

Zadnji odstavek, prva vrsta: »Tako je danes naša mladina poklicana, da ostvari nauke te...« itd.

Tržič

Ze več tednov je naša tržiška javnost precej razgibana zaradi dogodkov v stiskalnici olja. Lastniki stiskalnice so namreč hoteli odpušiti nekaj delavcev zaradi pomanjkanja dela. Delavci pa, ki so videli v tem namenu ali resnično težko položaj, v katerega bi zašle družine lastnih sovražnikov, ker bi čez noč prišle ob kruh, ali pa ker so bili mnenja, da gre za provokacijo buržujev in kapitalistov proti delavskemu razredu, so kratko in malo zasedli prostore stiskalnice in začeli voditi dela sami. Iz stiskalnice niso šli niti ponoči, ampak tam tudi spijo v številu kakih tri sto.

Sprva so mislili, da bo tak kritičen položaj trajal le nekaj dni, nakar se bo ena ali druga stranka udala in popustila. Sedaj pa postaja položaj resen, ker traja zasedba že več tednov neprenehoma in delavci v stiskalnici ne morejo več naprejš. Sovrstniki jim sicer pridno dobavljajo v stiskalnico živež, ki ga pobirajo po furkarskih vaseh in trgu, toda vse to ne pomore k resitvi resnih in težkih razmer.

Izgleda, da so delavci vsaj na strani socialne pravice, če ne tudi zakona. Kakor doznavamo, ponujajo delavske organizacije kompromisno rešitev na ta način, da bi skrčili tedenske ure dela za vse delavce in da bi tako ostali zaposleni še naprej vsi prejšnji delavci. Glede tega moramo pritrditi, da je čut vzajemnosti pri delavcih res velik in človečanski. Delavci imajo pravico do kruha in lastniki kapitala so jim ga dolžni dati s ponudbo dela. Delavci so ljudje kakor vsi drugi in nimajo druge sreče in drugih sredstev za preživljanje kot samo pridne roke in dobro voljo. Doma jih čakajo otroci in žena, pa starši in ostali sorodniki, ki so od njih odvisni. Socialna pravičnost mora prevladati nad trenutno krivico!

Sovodnje

V nedeljo 5. t. m. so imele rdeče žene svoje zborovanje v Pevni pri Gorici. Tudi iz naše vasi jih je šlo nekaj tja. Ne vemo sicer, kaj so tam vsega sklepale in sklenile. Povedati hočemo le to, da se bile prejšnji teden zelo razpahnjele. Napovedovalo so, da bodo stavile vladi v Rim zahtevo, naj vendar enkrat vzpostavi samostojno sovjedensko obščino. Druga zahteva pa se bo nanašala na takojšnji odpušitev vseh tistih sedanjih občinskih uradnikov v Sovodnjah, ki ne delujejo po volji rdečih možganov.

Naševanje rdečih žensk menijo, da bodo pri prihodnjih občinskih volitvah zmagali komunisti, preobčeni v »edino zastopnico Slovencev« v Italiji, to je v DFS. Kaj pa če do zmag ne pride? Vse kaže, namreč, da se komunistične frontaste postojanke pri nas zelo redčijo in da v Sovodnjah rdečega župana ne bo.

Družinski davek

Nenadoma je izvršni občinski odbor sklical na razgovor zastopnike vseh političnih strank, to je njihove občinske svetnike in jim sporočil, da je sklenil odpraviti sedanji imenik plačevalcev družinske davka in ga nadomestiti z novim. Ta novi imenik občinskih davkoplačevalcev pa bo izgotovljen po novih bolj socialnih in bolj zakonitih načelih.

Kakor znano, so obdavčili goriške prebivalce po lestvici, ki gre od najmanj 38.001 lir letnega dohodka navzgor, kar je dejanski pomnilno izmogočati vsakega reveža še za tistih par vinarjev, ki mu niti ne zadoščajo za minimalno prehrano.

Menili so namreč, da morajo spoštovati točno besedilo zakona, ki daje možnost — in ne zapoved — obdavčevanja od najmanj gonilnedenega dohodka navzgor. In niso bili toliko brihtni, da bi zakon prestudirali nekoliko bolj elastično in po zdravi pameti, čeravno sedijo v izvršnem odboru skoro sami advokati.

Sedaj jim je baje ukazala sama vlada, ali kakšno ministrstvo, spremeniti način obdavčevanja po socialno bolj pravičnih načelih. Tega ukaza pa seveda izvršni odbor ne objavi, ker bi utegnil postaviti proti njemu še več prebivalstva kot ga že ima, ker ne upošteva mnenja občanov, ampak samo koristi nekaterih. Ali ne bi bilo bolje, da

bi se ta izvršni odbor preosnoval tako, da bi dobila tudi opozicija svoje zastopnike v njem?

Modrijani komunisti so se zopet zagodili po svojem načinu v njihovemu tedniku »Delu«. Napisali so da se »belokia« — kakor nas oni imenujejo — nismo brigali za socialno pravičnost do delavskega razreda! In da so le oni potili sedem srajc, da je izvršni odbor predelal svoje prejšnje sklepe glede občinskega družinskega davka.

Ti reveži okoli tednika »Delu« prihajajo namreč vedno prepozno k pameti in k razumevanju. In ker se morajo nekako opravičiti pred njihovo javnostjo, na drugi strani pa so vajeni vseh komedijskih skokov na odr, ne da bi se brigali za lastni ugled in za resnico, so se tako zaleteli, da so se postavili na laž. Evo jo! Naš občinski svetovalec Bratuž je namreč že davno od tega kot član tozadevne komisije predložil točno lestvico za pravilno obdavčenje občanov po načelu socialne pravičnosti. Predlagal je, naj bodo vsi letni dohodki do meje 360.000 lir davka prosti. Ta svoj predlog je g. Bratuž utemeljil z razlogi izključno socialnega značaja. Predsednik komisije dr. Grusovin, ki je tudi član izvršnega odbora, je hvalil predlog g. Bratuža in rekel, da je najboljši in najbolj pravičen.

Poslanec Saragat v Gorici

V soboto 4. t. m. je prišel v Gorico vodja socialistične stranke delavcev poslanec Saragat, kjer je zvečer govoril občinstvu v dvorani »Unione Ginnastica«. Dejal je, da morajo nujno sodelovati s sedanjo De Gasperijevo vlado vse demokracijske sile Italije, da preprečijo vsako nevarnost rdeče diktature. Govoril je o zunanji politiki bolj na splošno. Le glede položaja Gorice same je poudaril, da je Italija ne bo odstopila Jugoslaviji. »Prej bomo odstopili Rim, kot Gorico«, je dejal dobesedno. Ta izjava je seveda sprožila veliko ploskanje, hkrati pa se je izkazala za pomembno, ker danes vsi Goričani verjamejo, da je vendarle nekaj resnice na govorih, da je Tito zopet postavil zahtevo po Gorici, ker drugače ne bi mogel poslanec Saragat, ki je bil še meseca novembra podpredsednik rimske vlade, dati tako skrajnih in tragičnih izjav.

Števerjan

Pri nas v Števerjanu smo vsi zaposleni pri delu na polju. Eni kopljemo, drugi obrezujemo trte. Ženske čistijo polja, moški pripravljajo les. Vsak ima svoje delo, ki je toliko bolj prijetno, ker nas že lepo ogreva pomladansko sonce. Kakor slišimo, bomo imeli tudi mi Števerjanci letos občinske volitve, ker nam obetajo samostojno obščino. Tako bomo po skoro tridesetih letih zopet svobodno in prosto volili svoje občinske može in župana. K temu se moramo dobro pripraviti, da nas bodo upravljalci res zmogli in pošteni možje in da ne pridejo na površje taki, ki se pustijo voditi od onih, ki so si zgradili »raj« par korakov naprej od naše vasi, zemlje kmetom pa ne niso dali, ampak vzeli so jim še tisto, ki so jo imeli v najemu ali pa ki so si jo zaslužili s trudom in znojem.

Razpisana mesta

Razpisan je javen natečaj za 107 mest pridelnih podkomisarjem javne varnosti. Natečaj se lahko udeležijo samo vsi oni, ki so diplomirali v pravo ali političnih vedah na kakvi univerzi ali enakopravnem zavodu v Ital. republiki. Prošnje s predpisanimi listinami je treba predložiti na prefekturi do 17. aprila. Tam se dobijo tudi vsa potrebna pojasnila.

Nova možnost za izselitev v ZDA

Tržaški urad N.C.W.C. (Pomoč katoliških Amerikancev) sporoča: Dekleta in samske žene, katoličanke in begunce pred 21. dec. 1945, ki so vpisane v IRO, se lahko izselijo v Združene države. Tam bi bile nameščene kot gospodinjke pomočnice. Katera bi rada to možnost izrabila, naj se obrne na msgr. I. Harnett, ki vodi urad N.C.W.C. v Trstu, ulica Canal picolo 1. Zglasite se čimprej!

Beguncem v znanje

I. Po navodilih, ki jih je izdal urad IRO v Rimu, so vsi v IRO sprejeti begunci vabljani naj javijo na Center, Gorica, Riva Piazzetta 10, sledeče podatke prošnji za svojo škodo: 1. Stevilno vlogo; 2. dan vložitve prošnje; 3. urad, kateremu je bila prošnja izročena; 4. urad, kateri ima sedaj prošnjo. Ti podatki so potrebni za pospešitev izplačevanja.

II. Begunci, ki imajo »libero sbarco« ali vpoklice v Argentino, naj prijavijo podatke teh listin uradniku za emigracijo na sedežu IRO v Gorici ali pa na Centru. Urad Centra

V Rupi obujamo spomine

Mi se ne čudimo tov. Oskarju Vižintinu, da mu spomin peša. Na mladinskem zborovanju v Pevni 26. februarja t. l. je podal politično poročilo mladini in ni več hvalil in povzdigoval do devetih nebes Stalina in Sovj. zveze, ampak ju je prikazal kot izdajalce domovine Slovenije in poročil DFS. Tožil je, da je bila po kosredovanju Informbiroja ZSM izključena iz Svetovne demokrat-federacije. A kaj za to? Dokler teče sok iz udarnišva, se že še živi! Kaj ne tovariši? Sam pravi, da se je to zgodilo, ker nismo hoteli izdati načel, za katere smo se borili! Ali, tovariši, kje si se boril? Mogoče na produ Soče, ko si drva pobiral, kadar jih je Soča naplavila?

Mi dobro vemo, da ti je hotelo kar srce počiti od žalosti, ko so ti odpovedali članstvo KPI. Praviš, da vaša pot ni demagogija, ampak to sleden revolucionaren pokret. Tako dolgo bo ta »dosledna«, dokler bo tekel sok iz udarnišva! Kaj ne, da bo tako?

Pa še tega ne more prebleti, da omenja, da imamo poleg klerikalnih oblastnikov in informbirojev za nasprotnike tudi tako imenovane »Bele«, ki izdajajo svoj narod... Ti praviš, »da je dolžnost, da prikažemo njihove puble fraze«. Kaj si že pozabil na fratelanco, ki si jo čivkal po vseh vaških shodih? Ali tista ni bila publika fraza?... Sedaj jo pa uživamo vsi Slovenci v Italiji!... Ali bi ne bilo bolje, da bi rekel, da kdor je proti komunizmu, ne more biti niti Slovenec niti demokrat. Po tvojem je samo to slovenstvo, kar je bilo fratelancno, in demokratstvo, kar je komunistično. Tako, tovariši, ali si že pozabil, kako si se lanske leto v gostilni pri g. Vuku v Sovodnjah bahal in tolkel po mizi, da boš uničil vso »Belo gardo«? Danes pa ti »Bela garda« dela že sivo glavo! Kakor hitro se bo slovenski narod otresel komunističnih pljavk boš odletel tudi Ti! Treba si bo preskrbeti dela in ne pohajkovati z motornim kolesom po dolini...

Eden od »Belih«

Ubežnik pripoveduje

V Gorico je prispel ubežnik iz Titovega raja. Imena zaradi varnosti ne imenujemo. Izpovedal je, da trpi mestno prebivalstvo v Titovini strašno pomanjkanje. Uboga deca se kamnu smilijo, ker nima mleka. Nikjer ne dobiš niti mesa, niti kaj dobre moke in maslobo. Ljudje so brez denarja in ne morejo pri kmetih iskati teh jestvin. Otroci — zatrjuje ubežnik — so že obsojeni gotovi boleznim in propasti. Ničče, ki ni tega morda poskusil v zadnji vojni, ne more razumeti trpljenja in obupa mater in očetov, ko srepo gledajo na svoje otroke, kako umirajo. Samo moka, ki jo rdeči režim nudi, ne zadostuje. To ni hrana, ampak političen praznega želodca z nečim, ki ga ob kraju pokvari. Sa belo moko tudi dobiš na prosti prodaji v Ljubljani, toda po 150 din za kg! Dnevni zaslužek delavca ali uradnika pa v glavnem ne presega tega zneska. Mast je pa po 500 din kg; slanina po 450 din. Kmetje prodajajo, kar si vzamejo iz ust, da lahko plačajo davke.

V Ljubljani pa je koncentriranih 14.000 uniformiranih rdečih policajev. V Litostroju v Ljubljani dela 800 političnih obsojencev, ki so gotovo obkoljeni od OZNE. Če se kdo drzne dati takemu ujetniku cigareto in ga OZNA zasači, dobi tri mesece zapora. O volivnih pripravah je povedal sledeče: »Ko so razglasili nov volilni zakon in raznesli vest, da lahko vsakdo prosto kandidira, če dobi sto podpisov, smo vsi mislili, da so Amerikanci vendarle Tita ukrotili in ga prilišli k spoštovanju demokracije. Mislili smo tudi, da pridejo Amerikanci sami voditi volitve, in še danes vsi nekomunisti, to je 97 odst. prebivalstva, verjamejo, da imajo Amerikanci Tita v rokah. Razočaranje je za te volitve na obrazu vseh nekomunistov, toda upanje v bodočnost in zlasti v Ameriko, samo v Ameriko, je velikansko. Na nekem volivnem sestanku je rdeča zlobudra kričala: »Vsak glas, ki pade v črno skrinjico, pomeni strel Titu v glavo«. Seveda smo se vsi skrito dregnili ob boke in polni upa globoko vzdihnili.

Nične ne verjave v moč Titovega režima in v njegov obstoj. Vsi vidijo v Ameriki osvoboditeljico Jugoslavije.

Kominformistov je zelo malo in še ti so po fečah. Napovedujejo skorajšnji proces proti bivšima ministroma Zujeviću in Hebrangu.

Naselbina na Rojcah se je povečala

Na svoji zadnji seji dne 2. t. m. je občinski odbor sklenil dati ustanovi, ki ima v načrtu graditev stanovanj za delavce iz podgorške predelnice, na razpolago na Rojcah brezplačno zemljišče, na katerem bo v bližnjem času sezidala pro-

jektirane delavske hiše. Upajmo, da bo vsa ta delavnost v korist delovnega ljudstva in ne po naklepih gotovih šovinistov v zatiranju slovenskega prebivalstva, ki je stoletja plodilo to zemljo s svojim znojem.

Z onstran meje

Rdeči tednik »Nova Gorica«, ki izhaja v Postojni, prinaša par člankov o odmeri in izterjevanju davkov. List trdi, da so le večji kmetje, ki se upirajo priznati količino pridelkov in prispevati k pravilni odmeri davkov ter iste plačati. Tako navaja nekaj primerov iz raznih kotov idrijskega okraja in po komunistično žigosane »špekulante«. Zanimivo pa je, da pri nobenem primeru »Nova Gorica« ne pove, koliko odstotkov pridelkov odnosno njihove vrednosti mora kmet plačati v davke. Smešno pa postavlja kraj Otalež vsem za vzgled takele: »Ponekod so davčne komisije delale napake pri ugotavljanju dohodkov, kar se je pokazalo, ko so kmetje v poedinih primerih sami priznavali večje dohodke, kot jih je prvotno ugotovila komisija (Otalež)«.

»Davčne komisije — nadaljuje rdeči list — morajo imeti pred očmi razredni značaj davkov in jasno perspektivo socialistične graditve na vasi, kajti le tako bodo tudi dosledne pri izvajanju davčne politike«.

To se pravi, da morajo davčne komisije pritisniti vse še količkaj svobodne kmete, bili ti veliki ali mali, in jih udušiti v znamenju razrednega boja, dokler ne spravijo vseh Slovencev v drž. zadrugo, ki jim bo nudila le toliko kruha, da ne bodo mogli ne umreti, ne živeti. Za politikarje in za OZNO, to je za komuniste, bo preskrbljeno v prvem nadstropju in postreženo z obilno mizo.

Finančni minister tov. Zoran Polič je napisal poseben članek o davčnih zadevah in pozval kmete, naj dajo točne podatke o svojem pridelku. »Zato velja za osnovno pravilo — pravi tov. minister — pri odmeri davkov kmetom, da bodo dobro odmerjeni šele takrat, ko bodo davčni zavezanci sami pri odmeri sodelovali in bo vsak zase dajal točne podatke o svojem pridelku«. Zato velja za osnovno pravilo — pravi tov. minister — pri odmeri davkov kmetom, da bodo dobro odmerjeni šele takrat, ko bodo davčni zavezanci sami pri odmeri sodelovali in bo vsak zase dajal točne podatke o svojem pridelku. Zato velja za osnovno pravilo — pravi tov. minister — pri odmeri davkov kmetom, da bodo dobro odmerjeni šele takrat, ko bodo davčni zavezanci sami pri odmeri sodelovali in bo vsak zase dajal točne podatke o svojem pridelku.

Finančni minister in njegovi zvesti sodniki ravno namreč po znanem komunističnem pravilu, da je treba prisliti kmete, da se sami izdajo in si sami izkopijejo grobi

Novi grobovi

V Stivanu pri Devinu je 28. febr. umrl 85 letni Stefan Pernarčič, po domače Lahov. Bil je prava slovenska korenina: zaveden nasinec in odločen krščanski mož.

Iz Solikana smo prejeli obvestilo, da je tam, onkraj meje, pred dnevi umrl g. Franc Klavara, znani gošiški trgovec, ki se je pred časom preselil v Novo Gorico.

Obema pokojnikom naj sveči večna luč, njihovim družinam pa iskreno sožalje!

Novice iz Belgije

Iz pisma, ki ga je prejel prijatelj našega lista iz naselbine slovenskih rudarjev v Belgiji, posnemamo:

Pred kratkim je umrl rudar Jože Jurčič, doma od Kostanjevice. Težko delo ga je povsem izčrpalo in je kar omagal. Naj bo možu poštenjaku lahka tuja zemlja!

V Vuchtu je nepričakovano odšla od nas vdova gospa Gostišarjeva, ki je bila v vsem tukajšnjem okrožju znana in so jo ljudje radi imeli, kar je lepo izpričal njen pogreb. Naj ji sveti večna luč!

Poleg teh žalostnih vesti imamo pa tudi marsikatero veselo. V letošnjem pustnem času smo v tukajšnjem okrožju imeli kar dve slovenski poroki: V Eisdemu sta se poročila g. Martin Zupovec in gđ. Vivoda, v Vaterschegu pa g. Stanek Novak in gđ. Dimčeva. Obema paroma obilo sreče!

Sedaj pa še najbolj razveseljivo poročilo! Ob stiku z drugimi narodnostmi smo spoznali, kako visoka je naša kultura, kako bogati so naši verski in narodni običaji in kako lepa je naša pesem. Tega se zavedajo tudi naši rudarji, ki nas zato kljub svojemu težkemu delu vedkrat presenetijo z lepimi prireditvami in občudujemo lepe nastope naših poštvalnih igralcev.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Nataša
Tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu

SLOVENSKA PROSVETNA MATICA
V TRSTU

priredi dne 19. marca ob 16. uri

KONCERT

v NABREŽINI

Sodelujejo orkester SPM pod vodstvom Ljubivoja Slamiča, sopranistka Milena Čekutova, tenorist Renat Kodermas in bariton Marijan Kos.

Poslano:

Udruženje šolnikov na STO-ju

Iz »Demokracije« z dne 24. 2. t. l. sem izvedel, da je bila na sestanku dne 11. 2. t. l. ustanovljena »Zveza uslužbencev slov. šol na Tržaškemu«. Pojem »Zveza« itd. je zelo obsežen; nič zato; posebno zato ne, ker je šla ta »Zveza« itd. svojo pot, kar je razvidno iz opombe, da zborovalci ne odrekajo pravic nikomur, da si osnuje svoje društvo, kar je ilak samo po sebi umevno. Začudil pa sem se temule: »Zborovalci so bili namreč mnenja, da mora imeti njihovo udruženje bolj poudarek na krščanskih načelih, kakor pa na želji po enotnosti vseh šolnikov, ki je praktično nemogoča«. In vendar je mogoča!

Ob mišljenju ljudi dobre volje, pa je enotnost šolnikov mogoča. Taki ljudje ne gledajo ne na desno in ne na levo, temveč korakajo po cesti, ki vodi naravnost do zaželjenega smotra, ki pri šolnikih ne more biti drugi nego blaginja slov. šolnikov in slovenskega šolstva. Za tako udruženje se je izrekel že nad 60 odst. šolnikov na STO-ju. Kje je zadeva obtičala? Tudi iz opombe o živahnem razgovoru na zborovanju dne 11. 2. t. l. bi se dalo sklepati, da so bili med zborovalci tudi taki, ki jim omalovaževanje enotnega stanovskega udruženja ni bilo všeč.

Torej, iz obojega je razvidno, da je potreba ustanovitve enotnega stanovskega udruženja šolnikov na STO-ju velika in da čaka tako udruženje dela na pretek. Samo naslovov bi se dalo napisati polno stran; a za uvod omenjam samo tehte sedem: 1. Osamosvojitve slov. šolstva na STO-ju. 2. Stalna namestitev njegovega začasnega učiteljskega sveta. 3. Odpravnine in upokojnine. 4. Solarske in učiteljske knjižnice. 5. Učila in samoučila. 6. Predelovanje in pisanje šolskih knjig za učence osnovnih šol. 7. Poglobitev učiteljske izobrazbe v teoretično in praktično smer. Tako delo pa ne bo izvršeno nikdar, če bomo ostali sredi poti. Zato je dolžnost onih, ki so sprožili misel o enotnem stanovskem udruženju, da to misel tudi uresniči in grede svojo pot neoziraje se na misli deničarjev in levicarjev. S tem pa ni rečeno, da so taka posebna udruženja samo na škodo enotnemu stanovskemu udruženju, če gremo mimo številke članov posameznih udruženj. Menimo celo, da bi bila enotnemu stanovskemu udruženju lahko koristna, če bi njihovi člani pri njihovih merodajnih činiteljih vplivali, da bi pri važnih — šolskih in šolstvu — zadevajočih zadevah podprli zahteve enotnega stanovskega udruženja, ki ne sme in ne more biti v spitko ne na levo in ne na desno plat. Ob takem gledanju na vso zadevo bi nas ne smelo plašiti niti to, da nas je za enotno stanovsko udruženje šolnikov na STO-ju samo 60 odstotkov namesto 100 odstotkov. Učitelj

Radio Trst II

Nedelja, 12. marca 1950: 9.00 Kmetijska oddaja. — 13.00 Glasba po željah. — 16.00 Ponovitev: Vzori mladini »Nafta«. — 17.00 To, kar vsakdo rad posluša. — 19.00 Pogovor z ženo. — 20.00 Pesmi jugoslovanskih narodov. — 21.00 Z domače knjižne police.

Ponedeljek, 13. marca: 13.00 Opoldanska glasba. — 18.30 Glasba raznih narodov. — 19.00 Evropski obnovitveni načrt. — 20.10 Operne arije in dueti. — 21.00 Beethoven: Koncert št. 4. — 22.45 Južnoameriška glasba.

Torek, 14. marca: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu. — 21.00 Vzori mladini: Premagana bolečina - odkritje naroke v lokalne anastezije. — 21.30 Paganini: Koncert za violino in orkester v D duru. — 22.40 Večerne melodije.

Sreda, 15. marca: 13.40 Razni solisti. — 18.00 Mamica pripoveduje. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.45 Iz glasbenih suit. — 22.00 Simfonični koncert. — 23.00 Uspavanka.

Četrtek, 16. marca: 13.00 Slovenske narodne motive izvaja pevski duet, na harmoniko spremlja Marij Sancin. — 18.00 Glasbeno predavanje. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 20.00 Vokalni koncert sopranistke Otte Ondine. — 21.00 Radijski oder: Gerhard Hauptmann: »Bobrov kožuha«, — nato Lahka večerna glasba.

Petek, 17. marca: 13.00 Glasba po željah. — 18.40 Slovenski narodni motivi. — 20.00 Vokalni koncert baritonista Marijana Kosa. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Mojstri besede. — 22.00 Schumann: Koncert za violončelo v g. molu. — 23.00 Serenade in romance.

Sobota, 18. marca: 13.00 Glasba po željah. — 18.00 Glasba jugoslovanskih narodov. — 18.30 Oddaja za najmlajše: »Martin Krpan«. — 20.10 Koncert violinista Karla Sancina. — 21.00 Sobotni večer: Jožefovanje. — 23.00 Plošče za lahko noč.

Zdravnik

Dr. Karol Rutar

sprejema v Gorici
na Travniku št. 22

Mizarsko podjetje

Milivoj Pertot

Barkovlje, ul. Bovedo 15 - tel. 39-08

izdeluje:

vsa stavbna dela -
pohištva vseh vrst
- tudi po načrtu -
čolne

Mizarji
kmetovalci
podjetniki

Kole za trte,
deske smreke,
kole, mace,
snope in trdi
lesovi,
trame, par-
kete in druga nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sennino, 24

Lovci, pozor!

KUNE BELACE - KUNE ZLAVICE

na direktnem eksport v Ameriko

ELIACA NAJBOLEJŠE po dnevnih cenah

M. Fischer

FRSE, VIA PIREA 24

(telefon 92.164)

NECCHI novi model B U

NA OBROKE

za vsemaj, krpanje, obilavanje luknj, prišitje gumbov, šipke, cik-cakarske šive. Vsa dela se izvršujejo brez okvirja. Poski za vezenje brez plašila.

SIVALAN STROJI na industrijski tok za ševlarje in krojače. PRODAJA NADOMESTNIH DELOV, RADIOAPARATI najboljših znamk pri

TULLIO

TRST - ul. C. BATTISTI št. 12

Tel. 65-33 - TRZIC, na Korzu